

รูปแบบการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

MODEL FOR CREATING A PEACEFUL SOCIETY THROUGH THE FIVE PRECEPTS VILLAGE PROJECT IN COMMUNITIES OF AMPHAWA DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

สุมาลี บุญเรือง*, สุรพล สุธะพรหม

Sumalee Boonrueang*, Surapon Suyaprom

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: sumalee31130@hotmail.com

Received 7 November 2025; Revised 26 December 2025; Accepted 29 December 2025

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดในทิมหาเถรสมาคม ได้มอบหมายให้คณะสงฆ์พิจารณาการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนและสังคมไทยให้สงบสุข โดยเฉพาะการส่งเสริมการปฏิบัติตามศีล 5 ซึ่งเป็นศีลพื้นฐานในพระพุทธศาสนาที่เน้นการมีชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างสงบ เช่น การลดปัญหาความขัดแย้งไม่ทำร้ายร่างกายและลดความรุนแรง อาสาป้องกันอุบัติเหตุในชุมชน ศีล 5 เป็นกลไกพัฒนาจิตและสังคมที่ผสมผสานศาสนธรรมกับการพัฒนาเชิงโครงสร้าง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการสร้างสังคมสันติสุข รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนและกลไกการขับเคลื่อนการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

วิธีดำเนินการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้ประกอบการ ผู้บริหารโรงเรียน และตัวแทนนักเรียน จำนวน 25 ราย เลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย: พบว่า สภาพทั่วไปของสังคมสันติสุข มีศีล 5 เป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ช่วยกำกับพฤติกรรมมนุษย์ ให้มีความรับผิดชอบตนเอง ผู้อื่น และสังคม เน้นการงดเว้นการเบียดเบียน การลักขโมย การประพฤติดิตทางเพศ การพูดเท็จ และการดื่มสุราและเสพสิ่งเสพติด ซึ่งเป็นรากฐานของความสงบสุขและความปลอดภัยในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสร้างสังคมสันติสุข คือ 1.1) การให้ความรู้และสร้างความตระหนัก 1.2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 1.3) การสนับสนุนจากคณะสงฆ์และองค์กรท้องถิ่น 1.4) การประเมินผลและติดตามความคืบหน้า 1.5) การรักษาความยั่งยืน 1.6) ผลลัพธ์ของโครงการ 2) รูปแบบการมีส่วนร่วม พบว่า ด้านสันติสุขแห่งชีวิต ด้านทรัพย์สิน ด้านครอบครัว ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยชาวบ้านจะต้องร่วมคิด ร่วมทำรวมถึงร่วมดูแลซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความสงบสุขนำไปสู่ความปลอดภัยในการดำรงชีวิตรวมถึงความอบอุ่นในครอบครัวและชุมชน และด้านสติปัญญาการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา และ 3) กลไกการขับเคลื่อน พบว่า การสร้างเครือข่ายระหว่างหมู่บ้านเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่ไปสู่พื้นที่อื่น การสร้างพันธมิตรระหว่างคณะสงฆ์ ภาครัฐ และภาคประชาชนร่วมมือแบบบูรณาการ การร่วมมือกันในระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา: การสร้างสังคมสันติสุข สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ศีล 5 ประกอบด้วย ปาณาติปาตา อทินนาทานา กาเมสุมิฉจจารา มุสาวาทา และสุราเมราย มัชชปะมาทัฏฐานา เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมและจิตสำนึกทางศีลธรรมของบุคคล เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุขและยั่งยืน ในการพัฒนาพฤติกรรมของคนในชุมชนให้มีวินัยในตนเอง การไม่เบียดเบียนผู้อื่นและการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพกติกาสังคม ส่งผลให้เกิดสันติสุขในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน

สรุป: รูปแบบการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีความสำคัญในการสร้างจิตสำนึกคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ทำให้ชุมชนเกิดความสงบสุข ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม ลดปัญหาความรุนแรง เกิดความเข้มแข็งในระดับครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน บ้าน วัด โรงเรียน รัฐ เอกชน ร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็งและสังคมสันติสุข

คำสำคัญ: สังคมสันติสุข, กลไกการขับเคลื่อน, การมีส่วนร่วมของชุมชน, โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

Background and Objectives: The Five Precepts Village Project originated from an idea of the Sangha Supreme Council, which assigned the Buddhist Sangha to consider applying the principles of Buddhism as a tool for the development of the Thai community and society toward a peaceful society. In particular, it promotes the observance of the Five Precepts, which are the basic precepts in Buddhism that emphasize living together in a peaceful society, such as reducing conflicts, refraining from physical harm, and decreasing violence, as well as promoting volunteer-based accident prevention in the community. The Five Precepts function as a mechanism for mental and social development that integrates Buddhist teachings with structural development. This study aimed to examine the general conditions of peaceful society-building, patterns of community participation, and the driving mechanisms for creating a peaceful society according to the Five Precepts Village Project.

Methodology: This study employed a qualitative research design. The key informants consisted of Buddhist monks, community leaders, parent representatives, school administrators, and student representatives, totaling 25 participants. The informants were selected through purposive sampling. The research instrument was a structured interview guide. Data were collected through in-depth interviews and analyzed using descriptive analysis.

Main Results: It was found that the general conditions of a peaceful society were based on the Five Precepts, which serve as fundamental Dhamma principles that help regulate human behavior and promote responsibility toward oneself, others, and society. The emphasis is placed on refraining from harm to others, stealing, sexual misconduct, lying, and the consumption of alcohol and addictive substances, which form the foundation of peace and safety in the community. The results showed that: 1) The process of creating a peaceful society consisted of: 1.1) Educating and raising awareness; 1.2) Encouraging community participation; 1.3) Receiving support from monastic communities, the Sangha Order, and local organizations; 1.4) Evaluation and monitoring of progress; 1.5) Preserving sustainability; and 1.6) Assessing project outcomes; 2) The community participation model revealed that in aspects of peace in life, property, family, and information, villagers must think together, act together, and take care of one another, which

will bring peace, safety, and warmth to families and the community. In terms of wisdom, villagers applied wisdom to solve problems; and 3) Regarding the driving mechanism, it was found that the creation of networks between villages resulted from the exchange of learning within local areas first, then expanded to other areas. Building alliances between the Sangha Order, the government, and other sectors integrated cooperation among the relevant government departments.

Involvement to Buddhaddhamma: Building a peaceful society aligns with the fundamental principles of Buddhism, specifically the Five Precepts (Pañca Sīla), which consist of *Pāṇātipātā*, *Adinnādānā*, *Kāmesu Micchācārā*, *Musāvādā*, and *Surāmerayamajja Pamādaṭṭhānā*. These principles focus on developing individuals' behavior and moral awareness so that they can live peacefully and sustainably with others in society. They also promote the development of self-discipline among community members, non-harm toward others, and coexistence based on respect for social rules and regulations, resulting in peace at the individual, family, and community levels.

Conclusions: The model of creating a peaceful society according to the Five Precepts Village Project is important in fostering moral consciousness in daily life, leading to peaceful communities, morally and ethically grounded citizens, and a reduction in violence. It also contributes to strengthening families and communities. Participation from all sectors, including households, monasteries, schools, and both public and private sectors, jointly drives the development of strong communities and a peaceful society.

Keywords: Peaceful Society, Drive Mechanism, Community Involvement, Five Precepts Village Project

บทนำ

พระพุทธศาสนากับสังคมไทยอยู่คู่กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน หลักธรรมคำสอนและความเชื่อตลอดจนแนวปฏิบัติตนตามหลักศาสนา กระทั่งในยุคสมัยใหม่ที่เข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม หรือแม้แต่จิตใจของคนในสังคมในปัจจุบัน ล้วนมีการเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย (Phra Thepwethi (Prayut Payutto), 1982) ประกอบกับสังคมไทยเป็นสังคมพุทธประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่แล้วนับถือพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคนไทย ในปัจจุบันพฤติกรรมและอารมณ์ของบุคคลในสังคมไทยนับว่ามีปัญหารุนแรง เช่น ปัญหาพิษสุราเรื้อรัง สิ่งเสพติด การฆ่าคน ปัจจุบันในการรักษาศีลของคนในสังคมไทยลดลง ดังปรากฏว่ามีคดีความเกี่ยวกับการละเมิดศีล 5 อยู่เป็นจำนวนมาก เช่น คดีข่มขืน คดีอาชญากรรม คดีฉ้อโกง ปล้นฆ่า และลักขโมย เป็นต้น (Phrakhru Supphatthanakanchanakit (Supphin Supphattho/Kringkanchana), 2016) พระพุทธศาสนามองให้ทัศนะของคนรุ่นใหม่ มีมุมมองที่หลากหลายว่าเป็น ศาสนา หรือเป็นปรัชญา หรือว่าเป็นเพียงวิถีครองชีวิตแบบหนึ่ง มนุษย์ในสังคมโลกมีวัฒนธรรมและภูมิปัญญา รวมทั้งหลักศาสนา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันไปตามจารีต ประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ทั้งด้านการพัฒนาทางกายและการพัฒนาทางจิตใจ (Somdet Phra Buddhaghosacariya (P. A. Payutto), 2019)

หลักศีล 5 เพื่อสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่เป็นโครงการโดยมหาเถรสมาคมกำหนดขึ้นเพื่อประสงค์ให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คนไทยด้วยกันและมอบหมายให้คณะสงฆ์บูรณาการร่วมกับภาครัฐ ภาคประชาชนดำเนินการซึ่งพิจารณาเห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญรองจากครอบครัว

เพื่อทำหน้าที่หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่สมาชิกในสังคม โดยให้การศึกษาและอบรมสั่งสอน เพื่อพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงามด้านความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และพอใจที่จะฝึกฝนร่วมกัน กระทำภารกิจต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของสังคม โดยส่วนรวม รวมทั้งกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ศีลธรรมและวัฒนธรรมที่สำคัญ เป็นเครื่องชี้แนวทางให้ประพฤติปฏิบัติ และใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ซึ่งการปฏิบัติต่อส่วนรวมในทางที่ดี ก่อให้เกิดทักษะความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการปฏิบัติตามในแนวทางที่เหมาะสมตามขอบเขตศีลธรรม ทั้งความประพฤติภายนอกและคุณธรรมภายใน (Seehampai, 1992) ในทางพระพุทธศาสนาถือเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นมาแล้วมากกว่าพันปี นับตั้งแต่ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ และได้ประกาศพุทธธรรม ซึ่งเป็นคำสอนที่เป็นบรมสัจจะหรือความจริงอันประเสริฐที่เกี่ยวกับโลกและชีวิตที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบ และนำมาสั่งสอน เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขของมวลมนุษยชาติ (Kosonniratwong, 1998) พระสงฆ์มีอิทธิพลต่อสังคมทั้งในด้านประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ทศนคติ ดังนั้น ผู้คนในสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนาจึงให้ความเคารพเสมอมา จึงนับได้ว่าพระสงฆ์เป็นแรงศรัทธาที่อยู่เหนียวจิตใจของชาวไทยอยู่มาก คำสั่งสอนของพระสงฆ์จึงเท่ากับว่าเป็นความศักดิ์สิทธิ์ที่ติดอยู่ในจิตใจของชาวไทย ดังนั้น คำสอนในเรื่องการนำหลักศีล 5 เพื่อสร้างสังคมสันติสุข ขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธีหรือการไม่ใช้ความรุนแรงเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้หลักศีล 5 จึงสร้างสังคมสันติสุข (Department of Religious Affairs, Ministry of Education, 1997)

ปัจจุบันสังคมไทยประสบกับปัญหาหลากหลายด้าน ทั้งความรุนแรงทางสังคม การขาดความสามัคคี รวมถึงปัญหาความเสื่อมถอยของคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชน และการพัฒนาประเทศ เป็นจุดกำเนิดที่มหาเถรสมาคมได้มอบหมายให้คณะสงฆ์พิจารณาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติให้มีหลักธรรมคำสอนที่มุ่งเน้นให้บุคคลประพฤติปฏิบัติเพื่อความสงบสุขทั้งส่วนตนและสังคม โดยเฉพาะ ศีล 5 อันเป็นหลักพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในขณะเดียวกัน จังหวัดสมุทรสงครามพบปัญหาในการขับเคลื่อนรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากขาดความเข้าใจในการดำเนินงานตามนโยบาย การเข้าใจผิดของประชาชนในการเข้าร่วม ในระยะแรก ๆ ประชาชน ไม่เข้าใจ การเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จึงไม่กล้าเข้าร่วมโครงการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการ ซึ่งประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 194,376 คน ยอดผู้สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จำนวน 157,975 คน คิดเป็น 82% จากจำนวนประชากรทั้งหมด (The Five Precepts Observance Project, 2025)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการดำเนินโครงการฯ นี้อย่างต่อเนื่อง และมีความหลากหลายของชุมชน ทั้งเชิงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ทำให้เป็นพื้นที่ต้นแบบที่เหมาะสมในการศึกษากระบวนการสร้างสังคมสันติสุข โดยอาศัยหลักศีล 5 เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนา เพื่อทำความเข้าใจสภาพทั่วไปของการสร้างสังคมสันติสุข การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างสังคมสันติสุข อันจะนำไปสู่การเสนอรูปแบบที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาและขยายผลในพื้นที่อื่นได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และเพื่อศึกษากลไกการขับเคลื่อนรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (Patton, 2015) ด้วยการวิจัยเชิงพรรณนาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคคลในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประกอบด้วย 1) กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 6 รูป 2) กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน 3) กลุ่มตัวแทนผู้ประกอบการ จำนวน 6 คน และ 4) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนนักเรียน จำนวน 6 คน รวมเป็นจำนวนทั้งหมด 25 ราย ที่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงหรือเกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือบทบาทในชุมชนสามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ชัดเจนและตรงประเด็น ได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีข้อคำถามลักษณะปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว 2) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนที่ 3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และ ส่วนที่ 4 กลไกการขับเคลื่อนรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 3) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย 4) นำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม (IOC: Item Objective Congruence Index) เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกตามวัตถุประสงค์ที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.60 ได้นำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะมีความสอดคล้องกันต่ำ และปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ฉบับสมบูรณ์ และ 5) จัดทำเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2567 ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2568 รวมระยะเวลา 11 เดือน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นขั้นตอนรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้คำถามที่ถูกร่างขึ้นมาไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อม หรือมีบทบาทและเกี่ยวข้องกับรูปแบบการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้อนุญาตให้มีการบันทึกเสียง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาถอดเทปและรักษาเป็นความลับอย่างเคร่งครัดตามระเบียบในด้านจริยธรรมการวิจัย และ 3) นำคำตอบและได้บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์รวบรวมและเรียบเรียงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือ รวบรวมคำตอบ และข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแบบตีความ สังเคราะห์เนื้อหา และเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุมเข้าใจง่าย แยกออกเป็นแต่ละด้านตามลำดับ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Data Triangulation) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

รูปแบบการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นกลไกการขับเคลื่อนทางศาสนาและสังคม เพื่อสร้างความสงบสุขและความสามัคคีในชุมชน เป็นการวิจัยบนรากฐานของการใช้สติปัญญาที่ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลและเหตุผลเชิงวิชาการ ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และถอดแบบความรู้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รวมถึงการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชน โดยมีวัด บ้าน โรงเรียน ซึ่งในพื้นที่ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน กิจกรรมที่ส่งเสริมให้หมู่บ้าน ก็จะมีมีความเกี่ยวข้องกันกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งทำให้กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ สามารถที่จะลงพื้นที่ปฏิบัติได้สะดวก เพราะปัจจุบันการเดินทางเข้าแต่ละพื้นที่ของหมู่บ้านไปได้ง่าย มีหอกระจายเสียงของหมู่บ้านที่จะประชาสัมพันธ์บอกข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบ และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งเข้ามาเปิดการอบรมในวิชาชีพต่าง ๆ ที่ประชาชนในชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดในอาชีพของตนเองได้ อีกทั้งวัดยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ให้กับหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนในชุมชน ในการประกอบพิธีทางศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย และยังเป็นศูนย์กลางที่อบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่หน่วยงานภาครัฐ และทำให้ประชาชนในชุมชน และหมู่บ้านให้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยและได้ผลการวิจัย ซึ่งพบผลการวิจัยและสามารถอภิปราย ได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วนในสังคม ดังนี้ 1) การให้ความรู้และสร้างความตระหนักอันดับแรกเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 อย่างถูกต้องและสามารถเข้าใจง่าย เพื่อให้ชาวบ้านหรือชุมชนเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการรักษาศีลในการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่เพียงแต่การท่องจำหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แต่ที่สำคัญ คือ เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีงามร่วมกัน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน โครงการประสบความสำเร็จได้ อยู่ที่การเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชน เริ่มตั้งแต่ผู้นำชุมชน เยาวชน ไปจนถึงครัวเรือนแต่ละหลังคาเรือน การมีกิจกรรมร่วมกัน อย่างเช่น การทำความสะอาดบริเวณรอบ ๆ หมู่บ้าน การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม ทำให้เกิดความสามัคคีร่วมกัน 3) การสนับสนุนจากคณะสงฆ์และองค์กรท้องถิ่น คณะสงฆ์มีบทบาทที่สำคัญในการเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ โดยให้คำแนะนำและหลักธรรมแก่โรงเรียนและชุมชน ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. หรือเทศบาล มีบทบาทในการสนับสนุนด้านทรัพยากรและการประสานงาน เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างราบรื่นและต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการมีความยั่งยืนและเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม จึงต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 4) การประเมินผลและติดตามความคืบหน้าการวัดผลที่ชัดเจนทำให้ทราบถึงความสำเร็จของโครงการว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เช่น สถิติเรื่องของอาชญากรรมที่มีจำนวนลดลง การลดลงของปัญหาความขัดแย้งในชุมชน หรือการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ และ 5) การรักษาความยั่งยืนของโครงการขึ้นอยู่กับชาวบ้านที่สามารถนำหลักศีล 5 ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวันได้จริง ไม่ใช่เพียงแค่การเข้าร่วมโครงการตามวาระ แต่เป็นการเห็นคุณค่าและรักษาศีลด้วยความเต็มใจ แสดงให้เห็นว่า การรณรงค์ให้ประชาชนมีความตระหนักในการรักษาศีล 5 เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ โดยเริ่มจากการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศีล 5 ในฐานะแนวทางการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยทำให้การรณรงค์มิได้เป็นเพียง

การสื่อสารจากภายนอก แต่เป็นกระบวนการที่ประชาชนร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ และเป็นแบบอย่างซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันการสนับสนุนจากคณะสงฆ์และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะบทบาทของคณะสงฆ์ในฐานะ ผู้นำทางจิตใจ มีส่วนสำคัญในการเผยแผ่และต่อยอดคุณค่าของการรักษาศีล 5 อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การประเมินผล และติดตามความคืบหน้าของการรณรงค์ช่วยให้ชุมชนเห็นผลลัพธ์ของการปฏิบัติ และสามารถปรับรูปแบบ การดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ สุดท้าย ความยั่งยืนของโครงการขึ้นอยู่กับชาวบ้านในชุมชนที่สามารถ นำหลักศีล 5 ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง สอดคล้องกับ PhramahaNikorn Paladsung & Zumitzavan (2017) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การรักษาศีล 5 กับการสร้างสันติสุขในสังคมไทยให้ยั่งยืน กรณีศึกษาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า การรณรงค์ให้เกิดการตระหนักในการรักษาศีล 5 มาปฏิบัติในการดำรงชีวิต โดยมุ่งให้มีการประกาศการรักษาศีล 5 ต้นแบบขึ้น เพื่อให้เกิดผลอย่างชัดเจนและเพื่อให้เข้าถึงหลักการสร้างสันติสุขด้วย หลักการประพฤติปฏิบัติตามหลักการรักษาศีล 5 เนื่องจากการรักษาศีล 5 เปรียบเสมือนหลักประกันชีวิตที่ทำให้ เกิดความสงบสุขในสังคม คือ หมู่บ้านต้นแบบ โดยชุมชนได้สร้างข้อบังคับร่วมกัน จึงทำให้ประชาชนในหมู่บ้าน ปฏิบัติตามกฎหมายของหมู่บ้าน ซึ่งทำให้เกิดความสงบสุขในชุมชน นอกจากนี้ หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนควรมุ่งการส่งเสริมพัฒนาและปลูกฝังให้เกิดครอบครัวตัวอย่างและชุมชนหมู่บ้านต้นแบบ โดยให้เน้น สมาชิกขององค์กรปฏิบัติตามหลักการรักษาศีล 5 ตามแนวการใช้ชีวิตประจำวันให้มีความเป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในการรักษา ศีล 5 เป็นนิจ รวมถึงการเข้าวัดรักษาศีลเพื่อเป็นหลักในการรักษาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่สมาชิกในชุมชนหรือ ประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชน ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีดังนี้ 1) สันติสุขแห่งชีวิต (ศีลข้อ 1) ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ความเมตตาและงดเว้นการเบียดเบียนชีวิต ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ ร่วมกันรณรงค์ไม่ล่าสัตว์ในพื้นที่ชุมชน มีกิจกรรม ปล่อยนกปล่อยปลาเพื่อสร้างจิตสำนึกรักชีวิตการดูแลผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน 2) ทรัพย์สิน (ศีลข้อ 2) ร่วมกันสร้างความซื่อสัตย์สุจริตและเคารพในกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น การจัดตั้งกฎระเบียบชุมชนเรื่องการไม่ลักขโมย หรือฉ้อโกง การช่วยเหลือดูแลทรัพย์สินของเพื่อนบ้าน การรณรงค์ให้ซื้อขายอย่างเป็นธรรมและไม่เอาเปรียบกัน 3) ครอบครัว (ศีลข้อ 3) ส่งเสริมความรักและความอบอุ่นในสถาบันครอบครัว โดยรักษากฎกติกาของสังคม และไม่ประพฤติผิดในกาม การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว เช่น วันครอบครัว การให้คำปรึกษา แก่คู่รักหรือครอบครัวที่มีปัญหา การสร้างค่านิยมที่เคารพซึ่งกันและกันในเรื่องความสัมพันธ์ส่วนตัว 4) ข้อมูลข่าวสาร (ศีลข้อ 4) ร่วมกันสร้างสังคมแห่งสัจจะและความน่าเชื่อถือ โดยการใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องและรับผิดชอบ การตรวจสอบและไม่ส่งต่อข่าวปลอม ในกลุ่มโซเชียลมีเดียของชุมชน การส่งเสริมให้ผู้คนพูดความจริงและรักษาคำพูด การจัดเวทีพูดคุยเพื่อรับฟังความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา และ 5) สติปัญญา (ศีลข้อ 5) สนับสนุนให้ทุกคนรักษา ความมีสติและไม่ตกอยู่ในความประมาท ด้วยการหลีกเลี่ยงอบายมุข การจัดตั้งกฎระเบียบปลอดเหล้าใน งานเทศกาลหรืองานบุญ การจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การเล่นกีฬา หรือการฝึกสมาธิ การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่น ๆ ซึ่งให้เห็นว่า หลักศีล 5 เป็นฐานสำคัญในการสร้างสังคม สันติสุขของชุมชน โดยก่อให้เกิดสันติสุขในมิติด้านชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว ข้อมูลข่าวสาร และสติปัญญา ผ่านรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ การยึดถือ หลักไม่เบียดเบียนและละเว้นอบายมุขช่วยเสริมสร้างความปลอดภัยและความสงบใจในชีวิต การดำรงความซื่อสัตย์ สุจริตช่วยคุ้มครองทรัพย์สินและสร้างความไว้วางใจ การประพฤติชอบต่อกันส่งเสริม ความอบอุ่นของครอบครัว การยึดมั่นความจริงทำให้การสื่อสารในชุมชนโปร่งใสและลดความขัดแย้ง และการฝึกสติช่วยพัฒนาปัญญา ในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ Siriworasakun & Inthaprom (2018) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบ การขับเคลื่อนนโยบาย หมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ ที่พบว่า ประสิทธิผลในการดำเนินงาน และ การขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งประชาชนในชุมชนได้มีการสมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

หลังการดำเนินนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประชาชนในชุมชนมีการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม และหลังการดำเนินนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประชาชนในชุมชนละเว้นการดื่มสุราเมรัยและเครื่องดองของมีนเมา

3. กลไกการขับเคลื่อนรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการดำเนินงานร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยมีกลไกสำคัญ ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายระหว่างหมู่บ้าน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการเป็นสิ่งสำคัญ การที่แต่ละชุมชนได้เห็นตัวอย่างความสำเร็จจากหมู่บ้านอื่นได้ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเป็นกำลังใจในการดำเนินโครงการต่อไป 2) การสร้างพันธมิตรระหว่างคณะสงฆ์ ภาครัฐ และภาคประชาชน คือ หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อน คณะสงฆ์ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและเผยแผ่หลักธรรม ภาครัฐ เช่น อบต. และหน่วยงานราชการ สนับสนุนด้านนโยบายและงบประมาณ ส่วนประชาชน เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และเป็นเจ้าของโครงการอย่างแท้จริง การทำงานร่วมกันของทั้งสามฝ่ายนี้ทำให้โครงการมีความเข้มแข็งและมีพลัง 3) การพัฒนาเครือข่ายผู้นำชุมชน โดยการสร้างผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และมีจิตอาสาเป็นสิ่งจำเป็น ผู้นำชุมชนเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนและเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ชาวบ้าน การพัฒนาศักยภาพของชุมชนได้อย่างต่อเนื่องจะช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างราบรื่นและยั่งยืน 4) การสนับสนุนจากสื่อมวลชนและเทคโนโลยี สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารและสร้างการรับรู้ในวงกว้าง ขณะเดียวกันการใช้เทคโนโลยีและช่องทางออนไลน์ได้ช่วยให้การสื่อสารหลักธรรมและผลงานของโครงการเข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้มากขึ้น 5) การติดตามและประเมินผล การวัดผลอย่างเป็นระบบช่วยให้ได้ทราบว่าโครงการประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน และควรปรับปรุงส่วนใดบ้าง การใช้ข้อมูลจากการประเมินผลมีผลทำให้การขับเคลื่อนมีประสิทธิภาพและตรงจุดมากขึ้น และ 6) การขยายผลสู่ระดับประเทศ เมื่อโครงการประสบความสำเร็จในระดับชุมชนแล้ว ก็สามารถนำไปขยายผลสู่ชุมชนอื่น ๆ และพัฒนาเป็นนโยบายระดับประเทศได้ เพื่อให้หลักธรรม กล่าวคือ ศีล 5 กลายเป็นรากฐานที่มั่นคงของสังคมไทยโดยรวมในอนาคต สอดคล้องกับ Uppakhun (2021) ที่ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งพบว่า การพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พระสงฆ์และผู้นำของชุมชนควรชักชวนชาวบ้าน ในหมู่บ้านของตนเอง ตั้งสัตย์ปฏิญาณว่าจะไม่ละเมิดจะไม่คุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น ควรส่งเสริมให้มีการงดหรือไม่รับประทานเนื้อสัตว์ในวันพระ อาทิตย์ละ 1 วัน หรืองดในช่วงเทศกาลกินเจ และควรปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม เข้าวัด รักษาศีล 5 อยู่เสมอ มหาเถรสมาคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ให้มีความเพียงพอ ควรขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการ ควรมีการบูรณาการกับชุมชนในการขับเคลื่อนโครงการ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลัก บวร “บ้าน วัด โรงเรียน” ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชุมชน ชักชวนผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในโครงการและเผยแผ่ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกการปฏิบัติ และควรมีการประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงานและนำผลการประเมินมาพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mongkolkeha (2018) เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเลย ซึ่งพบว่า ได้รับการสนับสนุนโครงการจากทั้งภาครัฐและเอกชน มีคณะทำงานที่คอยประสานงานและติดตามประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง การเข้าร่วมโครงการส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีการพัฒนาที่ดีขึ้นในการรักษาศีล 5 การทำทาน และการนั่งสมาธิ ผู้เข้าร่วมโครงการได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น ส่งผลให้ปัญหาอาชญากรรมในสังคมลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนของข้อควรปรับปรุงของการดำเนินโครงการ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ โครงการยังไม่ทั่วถึงรวมทั้งยังขาดงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ เมื่อมองโดยภาพรวมแล้วจะพบว่า ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนได้จริง

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัย โดยนำศีล 5 เป็นฐานรากของการสร้างสังคมสันติสุข การพัฒนามนุษย์ด้วยศีลธรรม คือ ศีล 5 เป็นเครื่องมือขัดเกลาจิตใจให้มีเมตตา ซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบ และมีสติ นำไปสู่สังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ดังนี้ 1) การสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การให้ความรู้และสร้างความตระหนัก โดยปลูกฝังคุณธรรม นำหลักศีล 5 มาประยุกต์ในชีวิต รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนการเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ อีกทั้งต้องได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์และองค์กรท้องถิ่น ผู้นำทางศีลธรรมและกลไกเชิงนโยบายสนับสนุน รวมถึงการประเมินผลและติดตามความคืบหน้า มีการตรวจสอบ ปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในการรักษาความยั่งยืนและผลลัพธ์ของโครงการ ชุมชนมีความสุข ลดปัญหาสังคม เกิดความสามัคคีและความมั่นคงยั่งยืน 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสังคมสันติสุข ในการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ด้วยการสร้างความสุขทั้งกายและใจ รวมถึงทรัพย์สิน การเคารพสิทธิ ไม่เบียดเบียนหรือลักขโมย ทำให้ชุมชนปลอดภัย โดยเฉพาะครอบครัว มีการประพฤติดีในครอบครัว สร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็ง อีกทั้ง ข้อมูลข่าวสาร การพูดความจริง สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ลดความขัดแย้งในสังคม ตลอดจนการละเว้นสิ่งมีนเมา ทำให้เกิดสติและปัญญา นำไปสู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน และ 3) กลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การสร้างเครือข่ายระหว่างหมู่บ้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมพลังร่วมกัน การสร้างพันธมิตรระหว่างคณะสงฆ์ ภาครัฐ และภาคประชาชน บูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน การพัฒนาเครือข่ายผู้นำชุมชน เสริมศักยภาพผู้นำให้เป็นแกนนำขับเคลื่อน การสนับสนุนจากสื่อมวลชนและเทคโนโลยีประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระจายข้อมูล การติดตามและประเมินผล ตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงพัฒนาโครงการ การขยายผลสู่ระดับประเทศ ขับเคลื่อนจากท้องถิ่นไปสู่สังคมส่วนรวม ที่มีความสุขลดปัญหาทางสังคมเกิดความสามัคคี มีสันติสุขแห่งชีวิตอย่างยั่งยืน สามารถเขียนเป็น Figure 1 ได้ดังนี้

Figure 1 Community Peace Model

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องนี้ชี้ให้เห็นสภาพทั่วไปของการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีดังนี้ การสร้างสังคมสันติสุข เป็นกระบวนการสำคัญ โดยมีการให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ประชาชนเกี่ยวกับศีล 5 การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม การสนับสนุนจากคณะสงฆ์และองค์กรท้องถิ่น การติดตามและประเมินผล อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการสร้างกลไกเพื่อรักษาความยั่งยืน ผลลัพธ์จากกระบวนการนี้ คือ ชุมชนเกิดความสุข ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม ลดปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรม และเกิดความเข้มแข็งในระดับครอบครัว และชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนมีส่วนร่วมใน 5 มิติสำคัญ ได้แก่ สันติสุขแห่งชีวิตประชาชนประพฤติตน ตามหลักศีล 5 ส่งผลต่อความสุขภายในตนเอง ทรัพย์สินการเคารพสิทธิและทรัพย์สินของผู้อื่น สร้างความปลอดภัย และความไว้วางใจในชุมชน ครอบครัว การรักษาคูณธรรมในครอบครัว สร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็ง ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารที่จริงใจ ลดความเข้าใจผิดและความขัดแย้ง สติปัญญา การมีสติและการใช้ปัญญา ในการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาการเรียนรู้และการตัดสินใจที่ถูกต้อง และกลไกการขับเคลื่อนรูปแบบการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการสร้างสังคมสันติสุขตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นกลไกขับเคลื่อนโครงการเกิดจากการสร้าง เครือข่ายระหว่างหมู่บ้าน การสร้างพันธมิตรระหว่างคณะสงฆ์ ภาครัฐ และภาคประชาชน การพัฒนาเครือข่าย ผู้นำชุมชน การสนับสนุนจากสื่อมวลชนและเทคโนโลยี การติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนา โครงการให้มีประสิทธิภาพ กลไกเหล่านี้ยังช่วยให้โครงการขยายผลไปสู่ระดับประเทศ ทำให้แนวคิดและการปฏิบัติ ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นแบบอย่างสำหรับชุมชนอื่น โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ 1) ควรส่งเสริม การให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจในหลักศีล 5 หรือหลักธรรมหมวด อื่น ๆ เช่น หลักสารณียธรรม หรือหลักสังคหวัตถุธรรม และสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ครอบครัวและชุมชน 2) ควรเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนและพันธมิตร โดยพัฒนาผู้นำชุมชน สร้างเครือข่ายระหว่างหมู่บ้าน และประสานความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์ ภาครัฐ และภาคประชาชน รวมถึง ใช้สื่อมวลชนและเทคโนโลยีสนับสนุน และ 3) ควรจัดระบบติดตามและประเมินผล พร้อมสร้างกลไกความยั่งยืน ของโครงการ เพื่อปรับปรุงพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและสามารถขยายผลสู่ระดับประเทศ ทำให้ชุมชน เกิดสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบเพิ่มเติมสำหรับ การดำเนินการโครงการนี้ในพื้นที่อื่น ๆ ในอำเภอหรือจังหวัดที่แตกต่างกันออกไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ของโครงการให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดสืบไป

References

- Department of Religious Affairs, Ministry of Education. (1997). Factors Contributing to the Abbot's Success in Developing the Temple into a Community Center. Bangkok, Thailand: The Religious Affairs Printing House.
- Kosonniratwong, M. (1998). Buddhadhamma: Theory and technical to give consultation. Bangkok, Thailand: Suweeriyasan.
- Mongkolkeha, S. (2018). Achievement of the Keeping Five-Precepts in Villages Project (the Project) applied in Amphur Mueng, Loei Province, Thailand. Pathumthani University Academic Journal, 10(1), 82-91.
- Patton, M. Q. (2015). Qualitative Research Evaluation Methods. California, United States of America: Sage Publication.

- Phra Thepwethi (Prayut Payutto). (1982). Buddhism and Thai Society 2nd ed. Bangkok, Thailand: Komol Keemthong Foundation.
- Phrakhru Supphatthanakanchanakit (Supphin Supphattho/Kringkanchana). (2016). A Study on the Development of Working Model of Kanchanaburi Sangka on the Five Precepts Undertaking Village Project. [Doctoral dissertation, Mahachulalongkornrajavidyalaya University]. Thai Digital Collection. https://www.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=488591.
- PhramahaNikorn Paladsung & Zumitzavan, V. (2017). The Investigation of Five Percepts and Peace-Making in The Society Sustainably: A Case Study of Khon Kaen, Thailand. *Journal of Graduate Studies Review*, 13(3), 43-56.
- Seehampai, P. (1992). Foundations of Religious and Moral Education. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press.
- Siriworasakun, W. & Intaprom, W. (2018). MODEL-DRIVEN FIVE PRECEPTS IN VILLAGES POLICY TO SUCCEEDED. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 12(29), 203-209.
- Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto). (2019). Buddhaddhamma: The Expanded Edition 53rd ed. Bangkok, Thailand: Palidhamm Publications, Pet and Home Company Limited.
- The Five Precepts Observance Project. (2025). Report of The Five Precepts Village Project Level Five of SamutSongkhram Province. Bangkok, Thailand: The Five Precepts Observance Project.
- Uppakhun, A. (2021). Factors Affecting the Effectiveness of the Five Precepts Village Project in Mueang District, Sakon Nakhon Province. [Master's Thesis dissertation, Sakon Nakhon Rajabhat University]. SNRU e-Thesis Sakon Nakhon Rajabhat University. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=61426423105.